

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα)
της 1ης Δεκεμβρίου 2005*

Στην υπόθεση C-309/04,

με αντικείμενο αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 234 ΕΚ, που υπέβαλε το Bundesfinanzhof (Γερμανία) με απόφαση της 20ής Απριλίου 2004, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 21 Ιουλίου 2004, στο πλαίσιο της δίκης

Fleisch-Winter GmbH & Co. KG

κατά

Hauptzollamt Hamburg-Jonas,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους P. Jann, πρόεδρο τμήματος, N. Colneric, J. N. Cunha Rodrigues, E. Juhász (εισηγητή) και E. Levits, δικαστές,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

γενικός εισαγγελέας: P. Léger
γραμματέας: K. Sztranc, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 7ης Ιουλίου 2005,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- η Fleisch-Winter GmbH & Co. KG, εκπροσωπούμενη από τους U. Schrömbges και J. Vagt, Rechtsanwälte,

- το Hauptzollamt Hamburg-Jonas, εκπροσωπούμενο από την G. Seber,

- η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τους T. van Rijn και F. Erlbacher,

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία των άρθρων 3, 11 και 13 του κανονισμού (ΕΟΚ) 3665/87 της Επιτροπής, της 27ης Νοεμβρίου 1987, για κοινές λεπτομέρειες εφαρμογής του καθεστώτος των επιστροφών κατά την εξαγωγή για τα γεωργικά προϊόντα (ΕΕ L 351, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε με τον

κανονισμό (ΕΚ) 2945/94 της Επιτροπής, της 2ας Δεκεμβρίου 1994 (ΕΕ L 310, σ. 57, στο εξής: κανονισμός 3665/87).

- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ της Fleisch-Winter GmbH & Co. KG (στο εξής: Fleisch-Winter) και του Hauptzollamt Hamburg-Jonas (γερμανικής τελωνειακής αρχής, στο εξής: Hauptzollamt), σχετικά, αφενός, με αίτηση αποδόσεως προκαταβολής επιστροφής λόγω εξαγωγής συνοδευόμενη από χρηματική κύρωση και, αφετέρου, με την απόρριψη αιτηθείσας επιστροφής.

Το κοινοτικό νομικό πλαίσιο

- 3 Ο κανονισμός 3665/87 προβλέπει στην ένατη και στη δέκατη έκτη αιτιολογική σκέψη του τα εξής:

«πρέπει, τα προϊόντα να είναι τέτοιας ποιότητας ώστε να μπορούν να καταστούν εμπορεύσιμα υπό ομαλές συνθήκες»

[...]

[...] για να διευκολυνθούν οι εξαγωγείς στη χρηματοδότηση των εξαγωγών τους, πρέπει να εξουσιοδοτηθούν τα κράτη μέλη να τους προκαταβάλουν, αμέσως μετά την αποδοχή της διασάφησης εξαγωγής, όλο ή μέρος του ποσού της επιστροφής, με την επιφύλαξη της συστάσεως εγγυήσεως ώστε να εξασφαλίζεται επιστροφή αυτής της προκαταβολής στην περίπτωση που αποδειχθεί εκ των υστέρων ότι δεν έπρεπε να πληρωθεί η επιστροφή.»

4 Το άρθρο 3 του ίδιου αυτού κανονισμού ορίζει τα εξής:

«1. Ως ημέρα της εξαγωγής νοείται η ημερομηνία κατά την οποία πραγματοποιείται η αποδοχή από την τελωνειακή υπηρεσία της διασάφησης εξαγωγής, στην οποία αναφέρεται ότι θα ζητηθεί επιστροφή.

2. Η ημερομηνία αποδοχής της διασάφησης εξαγωγής προσδιορίζει:

- α) το ποσοστό της ισχύουσας επιστροφής, εάν δεν έχει γίνει προκαθορισμός της επιστροφής;
- β) τις προσαρμογές που πρέπει, κατά περίπτωση, να γίνουν στα ποσοστά της επιστροφής, εάν υπήρξε προκαθορισμός της επιστροφής.

3. Εξομοιώνεται με την αποδοχή της διασάφησης εξαγωγής οποιαδήποτε άλλη πράξη που έχει τα ίδια νομικά αποτελέσματα με την αποδοχή αυτή.

4. Η ημέρα της εξαγωγής είναι καθοριστική για τον προσδιορισμό της ποσότητας, της φύσης και των χαρακτηριστικών του εξαγομένου προϊόντος.

5. Το έγγραφο που χρησιμοποιείται κατά την εξαγωγή για τη χορήγηση επιστροφής πρέπει να περιλαμβάνει όλα τα αναγκαία στοιχεία για τον υπολογισμό του ποσού της επιστροφής και ιδίως:

- α) την ονομασία των προϊόντων σύμφωνα με την ονοματολογία που χρησιμοποιείται για τις επιστροφές,
- β) την καθαρή μάζα αυτών των προϊόντων ή, κατά περίπτωση, την ποσότητα εκφρασμένη στη μονάδα μετρήσεως που πρέπει να ληφθεί υπόψη για τον υπολογισμό της επιστροφής,
- γ) εφόσον αυτό χρειασθεί για τον υπολογισμό της επιστροφής, τη σύνθεση των εν λόγω προϊόντων ή μια αναφορά σ' αυτή τη σύνθεση.

Στην περίπτωση που το έγγραφο που αναφέρεται στην παρούσα παράγραφο είναι η διασάφηση εξαγωγής, αυτή πρέπει επίσης να περιλαμβάνει τις εν λόγω ενδείξεις καθώς και τη μνεία κώδικας επιστροφής.

6. Τη στιγμή της αποδοχής αυτής ή της πράξεως αυτής τα προϊόντα τίθενται υπό τελωνειακό έλεγχο μέχρις ότου εγκαταλείψουν το τελωνειακό έδαφος της Κοινότητας.»

- 5 Το άρθρο 11, παράγραφος 1, του κανονισμού 3665/87 προβλέπει την επιβολή κυρώσεων στην περίπτωση κατά την οποία ο εξαγωγέας ζήτησε επιστροφή μεγαλύτερη από την οφειλόμενη. Το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου αυτής ορίζει ότι ως ζητηθείσα επιστροφή θεωρείται το ποσό που υπολογίζεται συναρτήσει των στοιχείων που παρέχονται κατ' εφαρμογήν του άρθρου 3 ή του άρθρου 25, παράγραφος 2, του ίδιου αυτού κανονισμού.

6 Σύμφωνα με το άρθρο 13 του κανονισμού 3665/87:

«Καμία επιστροφή δεν χορηγείται όταν τα προϊόντα δεν είναι υγιούς, ανόθευτης και σύμφωνης με τα συναλλακτικά ήθη ποιότητας και, αν τα προϊόντα αυτά προορίζονται [προς βρώση], όταν η χρησιμοποίησή τους γι' αυτόν τον σκοπό αποκλείεται ή μειώνεται αισθητά λόγω των χαρακτηριστικών ή της καταστάσεώς τους.»

7 Το άρθρο 47, παράγραφοι 1 και 2, του κανονισμού αυτού ορίζει τα εξής:

«1. Η επιστροφή πληρώνεται, μετά από ειδική αίτηση του εξαγωγέα, από το κράτος μέλος στο έδαφος του οποίου έχει γίνει αποδεκτή η διασάφηση εξαγωγής.

Η αίτηση χορηγήσεως της επιστροφής υποβάλλεται:

α) είτε γραπτώς και στην περίπτωση αυτή τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέψουν ένα ειδικό έντυπο·

β) είτε χρησιμοποιώντας συστήματα πληροφορικής, σύμφωνα με τις λεπτομέρειες που έχουν θεσπιστεί από τις αρμόδιες αρχές και μετά από έγκριση εκ μέρους της Επιτροπής.

[...]

2. Ο φάκελος για την πληρωμή της επιστροφής ή για την αποδέσμευση της εγγύησης πρέπει να κατατεθεί, εκτός περιπτώσεως ανωτέρας βίας, μέσα στους δώδεκα μήνες που έπονται της ημερομηνίας αποδοχής της διασάφησης εξαγωγής.»

8 Σύμφωνα με την τρίτη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 2945/94:

«[...] Εάν ένας εξαγωγέας έχει δώσει εσφαλμένα στοιχεία, τα εν λόγω εσφαλμένα στοιχεία θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε αχρεωστήτως καταβληθείσες επιστροφές εάν το λάθος δεν αποκαλυφθεί [...] στην περίπτωση που το λάθος αποκαλυφθεί, επιβάλλεται ως κύρωση στον εξαγωγέα η καταβολή ποσού αναλόγου του ποσού που θα είχε αχρεωστήτως εισπράξει αν δεν είχε αποκαλυφθεί το λάθος [...] στην περίπτωση που τα εσφαλμένα στοιχεία παρεσχέθησαν εκ προθέσεως, επιβάλλονται ανάλογα μεγαλύτερες κυρώσεις.»

9 Το άρθρο 21, παράγραφος 1, πρώτο και δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού (ΕΚ) 800/1999 της Επιτροπής, της 15ης Απριλίου 1999, για τις κοινές λεπτομέρειες εφαρμογής του καθεστώτος των πιστοποιητικών εξαγωγής για τα γεωργικά προϊόντα (ΕΕ L 102, σ. 11), ορίζει τα εξής:

«Καμία επιστροφή δεν χορηγείται όταν τα προϊόντα δεν είναι υγιούς, ανόθευτης και σύμφωνης με τα συναλλακτικά ήθη ποιότητας κατά την ημερομηνία αποδοχής της διασάφησης εξαγωγής.»

Τα προϊόντα πληρούν την απαίτηση του πρώτου εδαφίου, εφόσον μπορούν να διατεθούν στο εμπόριο στην Κοινότητα υπό κανονικές συνθήκες και με την ονομασία που εμφανίζεται στην αίτηση χορήγησης της επιστροφής και εφόσον τα προϊόντα αυτά προορίζονται [προς βρώση] και η χρησιμοποίησή τους για τον σκοπό αυτό δεν αποκλείεται ή [δεν] μειώνεται αισθητά λόγω των χαρακτηριστικών τους ή της κατάστασής τους.»

- 10 Το άρθρο 5, παράγραφος 1, τρίτο εδάφιο, του κανονισμού (ΕΚ) 2221/95 της Επιτροπής, της 20ής Σεπτεμβρίου 1995, για τις λεπτομέρειες εφαρμογής του κανονισμού (ΕΟΚ) 386/90 όσον αφορά το φυσικό έλεγχο κατά την εξαγωγή γεωργικών προϊόντων που τυγχάνουν επιστροφής (ΕΕ L 224, σ. 13), ορίζει τα εξής:

«Το τελωνείο εξαγωγής φροντίζει ώστε να τηρείται το άρθρο 13 του κανονισμού (ΕΟΚ) 3665/87.»

- 11 Το άρθρο 13, παράγραφοι 6, 9 και 10, του κανονισμού (ΕΟΚ) 805/68 του Συμβουλίου, της 28ης Ιουνίου 1968, περί κοινής οργανώσεως αγοράς στον τομέα του βοείου κρέατος (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/003, σ. 72), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 3290/94 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 1994, σχετικά με τις προσαρμογές και τα μεταβατικά μέτρα στον τομέα της γεωργίας που είναι αναγκαία για την εφαρμογή των συμφωνιών οι οποίες έχουν συναφθεί στο πλαίσιο των πολυμερών εμπορικών διαπραγματεύσεων του Γύρου της Ουρουγουάης (ΕΕ L 349, σ. 105, στο εξής: κανονισμός 805/68), ορίζει τα εξής:

«6. Η επιστροφή χορηγείται μόνον κατόπιν αιτήσεως και με την προσκόμιση του σχετικού πιστοποιητικού εξαγωγής.

[...]

9. Η επιστροφή καταβάλλεται όταν παρέχεται η απόδειξη ότι τα προϊόντα:

— είναι κοινοτικής προέλευσης, εκτός από την περίπτωση εφαρμογής της παραγράφου 10,

— έχουν εξαχθεί από την Κοινότητα

[...]

[...]

10. Εκτός από παρέκκλιση που αποφασίζεται σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 27, ουδεμία επιστροφή χορηγείται κατά την εξαγωγή προϊόντων που εισάγονται από τρίτες χώρες και επανεξάγονται προς τρίτες χώρες.»

- ¹² Η απόφαση 96/239/ΕΚ της Επιτροπής, της 27ης Μαρτίου 1996, σχετικά με ορισμένα επείγοντα μέτρα προστασίας από τη σπογγώδη εγκεφαλοπάθεια των βοοειδών (ΕΕ L 78, σ. 47), όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση 96/362/ΕΚ της Επιτροπής, της 11ης Ιουνίου 1996 (ΕΕ L 139, σ. 17, στο εξής: απόφαση 96/239), προβλέπει στο άρθρο της 1 τα εξής:

«[...] το Ηνωμένο Βασίλειο δεν αποστέλλει από το έδαφός του προς τα άλλα κράτη μέλη ή τις τρίτες χώρες:

[...]

— κρέατα βοοειδών που εσφάγησαν στο Ηνωμένο Βασίλειο,

— προϊόντα που έχουν παραχθεί από βοοειδή που εσφάγησαν στο Ηνωμένο Βασίλειο, τα οποία ενδέχεται να εισέλθουν στην ανθρώπινη τροφική αλυσίδα [...]

— [...]»

13 Το άρθρο 1α της απόφασεως 96/239 ορίζει τα εξής:

«1. Το Ηνωμένο Βασίλειο δεν αποστέλλει:

— κρέατα για ανθρώπινη κατανάλωση,

[...]

που έχουν ληφθεί από βοοειδή τα οποία δεν εσφάγησαν στο Ηνωμένο Βασίλειο εκτός εάν προέρχονται από επιχειρήσεις στο Ηνωμένο Βασίλειο που υπόκεινται σε επίσημο κτηνιατρικό έλεγχο οι οποίες εφαρμόζουν σύστημα εντοπισμού της προέλευσης της πρώτης ύλης το οποίο θα παρέχει εγγυήσεις για την καταγωγή του υλικού καθ' όλο το μήκος της αλυσίδας παραγωγής.

2. Το Ηνωμένο Βασίλειο διαβιβάζει τον κατάλογο των επιχειρήσεων οι οποίες πληρούν τους όρους της παραγράφου 1 στην Επιτροπή και τα λοιπά κράτη μέλη.

3. Το Ηνωμένο Βασίλειο εξασφαλίζει ότι τα αναφερόμενα στην παράγραφο 1 προϊόντα που αποστέλλονται σε άλλα κράτη μέλη συνοδεύονται από υγειονομικό πιστοποιητικό το οποίο εκδίδεται από επίσημο κτηνίατρο και βεβαιώνει ότι πληρούν τους όρους της παραγράφου 1.»

Τα πραγματικά περιστατικά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

- 14 Η Fleisch-Winter, μεταξύ του Μαΐου και του Ιουνίου 1997, δήλωσε πέντε παρτίδες κατεψυγμένου βοείου κρέατος προοριζόμενες, σύμφωνα με τις διασαφήσεις εξαγωγής, για εξαγωγή προς τη Ρωσία. Το βόειο κρέας το αγόρασε από μια γαλλική εταιρία, η οποία το είχε προμηθευθεί από μια βελγική εταιρία. Από έρευνα που διεξήγαγαν οι γερμανικές υπηρεσίες τελωνείων και καταστολής της απάτης προέκυψαν στοιχεία σύμφωνα με τα οποία το κρέας προερχόταν ενδεχομένως από το Ηνωμένο Βασίλειο και είχε εισαχθεί στο Βέλγιο κατά παράβαση της αποφάσεως 96/239.
- 15 Κατόπιν αυτού, το Hauptzollamt αξίωσε την απόδοση του ποσού που είχε προκαταβάλει ως επιστροφή λόγω εξαγωγής και, για μία περίπτωση, αρνήθηκε την καταβολή της αιτηθείσας επιστροφής. Η Fleisch-Winter, αφού υπέβαλε ματαίως διοικητική ένσταση, άσκησε προσφυγή κατά των επίμαχων αποφάσεων, η οποία επίσης απορρίφθηκε.
- 16 Με απόφαση της 24ης Νοεμβρίου 1997, όπως τροποποιήθηκε με την από 10 Σεπτεμβρίου 1999 απόφαση επί της διοικητικής ενστάσεως, το Hauptzollamt επέβαλε στην Fleisch-Winter για τις πέντε προαναφερθείσες παρτίδες, δυνάμει του άρθρου 11, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, στοιχείο α', του κανονισμού 3665/87, κύρωση συνολικού ύψους 104 312,90 γερμανικών μάρκων (DEM) με το αιτιολογικό ότι, αντίθετα προς τα στοιχεία που η εταιρία αυτή είχε παράσχει, επί ουδεμιάς επιστροφής λόγω εξαγωγής είχε δικαίωμα.

- 17 Η Fleisch-Winter άσκησε προσφυγή ενώπιον του αρμόδιου Finanzgericht, το οποίο έκρινε ότι ορθώς το Hauptzollamt είχε επιβάλει την κύρωση. Κατά το Finanzgericht, η προσφεύγουσα της κύριας δίκης δεν ήταν σε θέση να διασκεδάσει τις υπόνοιες ότι το κρέας αυτό το οποίο προοριζόταν για εξαγωγή προς τη Ρωσία ενέπιπτε στην κοινοτική απαγόρευση εξαγωγής. Επομένως, δεν μπορούσε να ζητεί την εν λόγω επιστροφή, καθόσον το κρέας, το οποίο ενέπιπτε στην απαγόρευση αυτή, δεν ήταν «ποιότητας ανόθευτης και σύμφωνης με τα συναλλακτικά ήθη» κατά την έννοια του άρθρου 13 του κανονισμού 3665/87.
- 18 Υπό τις συνθήκες αυτές, η Fleisch-Winter άσκησε αναίρεση (Revision) κατά της απορριπτικής αυτής αποφάσεως ενώπιον του Bundesfinanzhof, το οποίο αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Αρκεί το γεγονός και μόνον ότι από μια έρευνα των τελωνειακών αρχών προέκυψαν υπόνοιες ότι ένα εμπόρευμα εμπίπτει σε απαγόρευση αποστολής, η οποία προβλέπεται από το κοινοτικό δίκαιο και απαγορεύει την εξαγωγή, από ορισμένο κράτος μέλος προς τα λοιπά κράτη μέλη και τις τρίτες χώρες, ενός προϊόντος για το οποίο καταβάλλεται επιστροφή λόγω εξαγωγής, για να αποκλειστεί η ύπαρξη υγιούς, ανόθευτης και σύμφωνης με τα συναλλακτικά ήθη ποιότητας κατά την έννοια του άρθρου 13, πρώτη περίοδος, του κανονισμού (ΕΟΚ) 3665/87, ανεξαρτήτως της πραγματικής ποιότητας του επίμαχου προϊόντος ή της καταλληλότητάς του να διατεθεί στην αγορά;

2) Περιλαμβάνεται η διαβεβαίωση σχετικά με την υγιή, ανόθευτη και σύμφωνη με τα συναλλακτικά ήθη ποιότητα, κατά την έννοια του άρθρου 13, πρώτη περίοδος, του κανονισμού 3665/87, που παρέχεται με την ενώπιον των εθνικών αρχών υποβαλλόμενη αίτηση καταβολής της επιστροφής, μεταξύ των στοιχείων που παρέχονται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 11, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, σε συνδυασμό με τις διατάξεις του άρθρου 3 του κανονισμού 3665/87;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου ερωτήματος

- 19 Με το ερώτημα αυτό, το οποίο μπορεί να διαιρεθεί σε δύο σκέλη, το αιτούν δικαστήριο ερωτά αν το άρθρο 13 του κανονισμού 3665/87 έχει την έννοια ότι, αφενός, απαγορεύει το να θεωρηθεί ότι είναι «υγιούς, ανόθευτης και σύμφωνης με τα συναλλακτικά ήθη ποιότητας» ένα βόειο κρέας το οποίο εμπίπτει σε προβλεπόμενη από το κοινοτικό δίκαιο απαγόρευση εξαγωγής από ένα ορισμένο κράτος μέλος προς τα λοιπά κράτη μέλη και τα τρίτα κράτη και, αφετέρου, απαιτεί, για τη χορήγηση των επιστροφών, την εκ μέρους του εξαγωγέα απόδειξη του ότι το εξαγόμενο προϊόν δεν προέρχεται από κράτος μέλος από το οποίο απαγορεύονται οι εξαγωγές, στην περίπτωση κατά την οποία οι εθνικές αρχές διαθέτουν ενδείξεις ότι το προϊόν εμπίπτει σε απαγόρευση εξαγωγής.

Επί του πρώτου σκέλους του πρώτου ερωτήματος

- 20 Το Δικαστήριο έχει κρίνει, στο πλαίσιο του κανονισμού 1041/67/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 21ης Δεκεμβρίου 1967, για τους λεπτομερείς τρόπους εφαρμογής των επιστροφών κατά την εξαγωγή στον τομέα των προϊόντων που υπάγονται σε καθεστώς ενιαίας τιμής (ΑΒΙ. 1967, 314, σ. 9), ότι η απαίτηση της «υγιούς, ανόθευτης και σύμφωνης με τα συναλλακτικά ήθη ποιότητας» αποτελεί γενική και αντικειμενική προϋπόθεση για τη χορήγηση επιστροφών και ότι ένα προϊόν που δεν μπορεί να διατεθεί στο εμπόριο στο έδαφος της Κοινότητας υπό κανονικές συνθήκες και με την ονομασία που εμφανίζεται στην αίτηση χορήγησης επιστροφής δεν πληροί αυτές τις απαιτήσεις ποιότητας (βλ., υπό την έννοια αυτή, αποφάσεις της 9ης Οκτωβρίου 1973, 12/73, *Miras*, Συλλογή τόμος 1972-1973, σ. 653, σκέψη 12, και της 26ης Μαΐου 2005, C-409/03, *SEPA*, Συλλογή 2005, σ. I-4321, σκέψη 22).

- 21 Το γεγονός ότι το συνιστάμενο στη δυνατότητα διαθέσεως στην αγορά «υπό κανονικές συνθήκες» χαρακτηριστικό του προϊόντος αποτελεί εγγενές στοιχείο της έννοιας της «υγιούς, ανόθευτης και σύμφωνης με τα συναλλακτικά ήθη ποιότητας» προκύπτει εξάλλου σαφώς από τη ρύθμιση σχετικά με τις επιστροφές λόγω εξαγωγής για τα γεωργικά προϊόντα, στον βαθμό που, από τον κανονισμό 1041/67 και μετά, όλοι οι σχετικοί κανονισμοί επανέλαβαν, ως προϋπόθεση για να μπορεί να χορηγηθεί για ένα προϊόν επιστροφή λόγω εξαγωγής, τόσο την έννοια της «υγιούς, ανόθευτης και σύμφωνης με τα συναλλακτικά ήθη ποιότητας» όσο και το κριτήριο της δυνατότητας διαθέσεως στο εμπόριο του προϊόντος «υπό κανονικές συνθήκες». Όσον αφορά τον κανονισμό 3665/87, η ένατη αιτιολογική του σκέψη αναφέρει την απαίτηση αυτή (βλ., υπό την έννοια αυτή, προαναφερθείσα απόφαση SEPA, σκέψεις 23 και 26).
- 22 Σημειωτέον ότι η εξαγωγή βοείου κρέατος από το Ηνωμένο Βασίλειο είχε απαγορευθεί κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών με την απόφαση 96/239.
- 23 Ένα κρέας όμως του οποίου η διανομή εντός της Κοινότητας είναι σημαντικά περιορισμένη δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι μπορεί να διατίθεται στο εμπόριο «υπό κανονικές συνθήκες» (βλ., υπό την έννοια αυτή, προαναφερθείσα απόφαση SEPA, σκέψη 30).
- 24 Επομένως, ένα βόειο κρέας, το οποίο εξήχθη παρά την ύπαρξη κοινοτικής απαγορεύσεως, δεν είναι «ποιότητας υγιούς, ανόθευτης και σύμφωνης με τα συναλλακτικά ήθη», κατά την έννοια του άρθρου 13 του κανονισμού 3665/87 και η εξαγωγή του δεν γεννά δικαίωμα χορηγήσεως επιστροφών.
- 25 Κατά συνέπεια, στο πρώτο σκέλος του πρώτου ερωτήματος πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 13 του κανονισμού 3665/87 έχει την έννοια ότι απαγορεύει το να μπορεί να θεωρηθεί ότι είναι «ποιότητας υγιούς, ανόθευτης και σύμφωνης με τα συναλλακτικά ήθη» ένα βόειο κρέας το οποίο εμπίπτει σε απαγόρευση εξαγωγής προβλεπόμενη από το κοινοτικό δίκαιο, από ορισμένο κράτος μέλος προς τα λοιπά κράτη μέλη και τα τρίτα κράτη.

Επί του δευτέρου σκέλους του πρώτου ερωτήματος

- 26 Στον τομέα του βοείου κρέατος, σύμφωνα με το άρθρο 13, παράγραφος 9, του κανονισμού 805/68, η επιστροφή λόγω εξαγωγής καταβάλλεται όταν παρέχεται η απόδειξη ότι τα προϊόντα είναι κοινοτικής προελεύσεως, εκτός της περιπτώσεως εφαρμογής της παραγράφου 10 του ίδιου αυτού άρθρου. Δεν υπάρχουν στοιχεία στον φάκελο της υποθέσεως από τα οποία να προκύπτει ότι είχε εφαρμογή η παρέκκλιση του άρθρου 13, παράγραφος 10. Είναι αναμφίβολο ότι την απόδειξη αυτή πρέπει να προσκομίσει ο εξαγωγέας.
- 27 Αν προκύψουν αμφιβολίες όσον αφορά την προέλευση ενός ή περισσότερων προϊόντων, η κοινοτική προέλευση μπορεί να αποδειχθεί μόνο με την απόδειξη ότι το προϊόν αυτό ή τα προϊόντα αυτά προέρχονται από συγκεκριμένο κράτος μέλος ή από συγκεκριμένα κράτη μέλη. Με την απόδειξη αυτή, αποδεικνύεται απολύτως το αν το προϊόν για το οποίο ζητήθηκε η επιστροφή λόγω εξαγωγής προέρχεται ή όχι από κράτος μέλος από το οποίο απαγορεύονται οι εξαγωγές.
- 28 Όσον αφορά την «υγιή, ανόθευτη και σύμφωνη με τα συναλλακτικά ήθη ποιότητα», πρέπει να τονιστεί κατ' αρχάς ότι το άρθρο 13 του κανονισμού 3665/87 περιλαμβάνεται στο κεφάλαιο 1, που τιτλοφορείται «Δικαίωμα επιστροφής», του τίτλου 2, που επιγράφεται «Εξαγωγές προς τρίτες χώρες» του κανονισμού αυτού, πράγμα που αποδεικνύει ότι η «υγιής, ανόθευτη και σύμφωνη με τα συναλλακτικά ήθη ποιότητα» του εξαγομένου προϊόντος αποτελεί ουσιαστική προϋπόθεση απαιτούμενη για τη χορήγηση των επιστροφών.
- 29 Το γεγονός ότι η «υγιής, ανόθευτη και σύμφωνη με τα συναλλακτικά ήθη ποιότητα» αποτελεί ουσιαστική προϋπόθεση της χορηγήσεως των επιστροφών δεν αναιρείται, όπως υποστηρίζει η Fleisch-Winter, από το άρθρο 3, παράγραφος 5, του κανονισμού 3665/87, καθόσον τα στοιχεία που διαλαμβάνονται στο άρθρο αυτό συνιστούν μη εξαντλητικό κατάλογο.

- 30 Αντίθετα προς όσα υποστηρίζει η Fleisch-Winter, το γεγονός αυτό ομοίως δεν αναιρείται από τον κανονισμό 800/1999. Συγκεκριμένα, πρώτον, ο κανονισμός αυτός, ο οποίος κατήγγησε και αντικατέστησε τον κανονισμό 3665/87 σε ημερομηνία μεταγενέστερη των πραγματικών περιστατικών της διαφοράς της κύριας δίκης, δεν έχει εφαρμογή *ratione temporis*. Δεύτερον, το άρθρο 21 του κανονισμού 800/99 περιλαμβάνεται στο κεφάλαιο I του τίτλου II του ίδιου κανονισμού που τιτλοφορείται «Δικαίωμα επιστροφής», όπως και το άρθρο 13 του κανονισμού 3665/87, όπως αναφέρθηκε ανωτέρω στη σκέψη 28 της παρούσας αποφάσεως. Επομένως, το εν λόγω κεφάλαιο I καθορίζει τις ουσιαστικές προϋποθέσεις του δικαιώματος επί της επιστροφής.
- 31 Το σύστημα των επιστροφών λόγω εξαγωγής έχει ως χαρακτηριστικά, αφενός, ότι η κοινοτική ενίσχυση χορηγείται μόνον υπό την προϋπόθεση ότι ο εισαγωγέας έχει υποβάλει τη σχετική αίτηση και, αφετέρου, ότι το σύστημα αυτό χρηματοδοτείται από τον κοινοτικό προϋπολογισμό. Δεδομένου ότι το σύστημα στηρίζεται σε προαιρετικές δηλώσεις, αν ο εξαγωγέας αποφασίσει ίδια βουλήσει να τύχει της ενισχύσεως, πρέπει να παράσχει τα κατάλληλα στοιχεία που είναι αναγκαία για να αποδειχθεί το δικαίωμα επί της επιστροφής και να προσδιοριστεί το ύψος της. Συναφώς, το Δικαστήριο έχει κρίνει, στο πλαίσιο του κανονισμού 3665/87 και του συστήματος κυρώσεων που ο κανονισμός αυτός περιέχει, ότι, όταν πρόκειται για κοινοτικό σύστημα ενισχύσεων, η χορήγηση της ενισχύσεως εξαρτάται οπωσδήποτε από την προϋπόθεση να παρέχει ο λήπτης της κάθε εγγύηση εντιμότητας και αξιοπιστίας (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση της 11ης Ιουλίου 2002, C-210/00, *Käserei Champignon Hofmeister*, Συλλογή 2002, σ. I-6453, σκέψη 41).
- 32 Ένας εξαγωγέας, δηλώνοντας ένα προϊόν στο πλαίσιο της διαδικασίας επιστροφών λόγω εξαγωγής, υπονοεί ότι το προϊόν αυτό πληροί όλες τις προϋποθέσεις που είναι αναγκαίες για την επιστροφή. Ο κανονισμός 3665/87 δεν υποχρεώνει τον εξαγωγέα να υποβάλει ρητή δήλωση σχετικά με την ύπαρξη «υγιούς, ανόθευτης και σύμφωνης με τα συναλλακτικά ήθη ποιότητας», αλλά, έστω και αν ο εξαγωγέας δεν υποβάλει τέτοια δήλωση, η περί επιστροφής αίτησή του σημαίνει πάντοτε ότι βεβαιώνει εμμέσως ότι η προϋπόθεση αυτή πληρούται. Η θέση της Fleisch-Winter ότι υπάρχει νόμιμο τεκμήριο υπέρ της «υγιούς, ανόθευτης και σύμφωνης με τα συναλλακτικά ήθη ποιότητας» δεν μπορεί να γίνει δεκτή.

33 Οι κοινοί κανόνες εφαρμογής των επιστροφών λόγω εξαγωγής για τα γεωργικά προϊόντα ρυθμίζονται από την Επιτροπή και εναπόκειται στις εθνικές αρχές των κρατών μελών να εφαρμόζουν την κοινοτική ρύθμιση στο έδαφός τους και να επιβάλλουν την τήρησή της. Η υποχρέωση ελέγχου των προϋποθέσεων της επιστροφής είναι εντονότερη σε ένα πλαίσιο όπως αυτό της υποθέσεως της κύριας δίκης, όπου έχει απαγορευθεί η εισαγωγή κρέατος από κράτος μέλος για λόγους προστασίας της δημόσιας υγείας από σοβαρές ασθένειες και επιδημίες. Συναφώς, πρέπει να σημειωθεί ότι το Δικαστήριο έχει επανειλημμένως τονίσει το υποστατό και τη σοβαρότητα των κινδύνων που συνδέονται με τη νόσο της σπογγώδους εγκεφαλοπάθειας των βοοειδών και το ενδεδειγμένο των συντηρητικών μέτρων που δικαιολογούνται από την προστασία της υγείας των ανθρώπων σε σχέση με τη νόσο αυτή (βλ. αποφάσεις της 5ης Μαΐου 1998, C-180/96, Ηνωμένο Βασίλειο κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. I-2265 της 12ης Ιουλίου 2001, C-365/99, Πορτογαλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 2001, σ. I-5645, και της 22ας Μαΐου 2003, C-393/01, Γαλλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 2003, σ. I-5405, σκέψη 42).

34 Όσον αφορά το ζήτημα περί του αν πληρούνται οι απαιτήσεις «υγιούς, ανόθευτης και σύμφωνης με τα συναλλακτικά ήθη ποιότητας», πρέπει να απορριφθεί το επιχείρημα της Fleisch-Winter ότι η διάταξη που περιέχεται στο άρθρο 5, παράγραφος 1, τρίτο εδάφιο, του κανονισμού 2221/95, η οποία επιτάσσει το τελωνείο εξαγωγής να φροντίζει ώστε να τηρείται το άρθρο 13 του κανονισμού 3665/87, επιβάλλει απολύτως στις εθνικές αρχές την υποχρέωση διαπιστώσεως της υπάρξεως «υγιούς, ανόθευτης και σύμφωνης με τα συναλλακτικά ήθη ποιότητας». Συγκεκριμένα, αντικείμενο του κανονισμού 2221/95 αποτελεί ο φυσικός έλεγχος των προϊόντων, ενώ ο έλεγχος στην περίπτωση της υποθέσεως της κύριας δίκης αφορά ένα νομικό χαρακτηριστικό τους, το οποίο δεν μπορεί να διαπιστωθεί με φυσικό έλεγχο.

35 Αντιθέτως, στον βαθμό που ο εξαγωγέας, υποβάλλοντας αίτηση περί επιστροφής, βεβαιώνει πάντοτε ρητώς ή σιωπηρώς την ύπαρξη «υγιούς, ανόθευτης και σύμφωνης με τα συναλλακτικά ήθη ποιότητας», οφείλει να αποδείξει, σύμφωνα με τους περί αποδείξεως κανόνες του εθνικού δικαίου, ότι η προϋπόθεση αυτή όντως πληρούται σε περίπτωση που η δήλωση θα τεθεί εν αμφιβόλω από τις εθνικές αρχές.

- 36 Εξάλλου, από τον φάκελο της υποθέσεως προκύπτει ότι, κατόπιν της αποκαλύψεως ορισμένων στοιχείων από τα οποία προέκυψε ότι το εξαγόμενο βόειο κρέας προερχόταν ενδεχομένως από το Ηνωμένο Βασίλειο και ενέπιπτε συνεπώς σε απαγόρευση εξαγωγής, ζητήθηκε η απόδοση του ποσού που προκαταβλήθηκε ως επιστροφή λόγω εξαγωγής και απορρίφθηκε μία από τις αιτήσεις περί επιστροφής, πράγμα το οποίο αποτέλεσε το έναυσμα για την κίνηση διοικητικών και στη συνέχεια ενδίκων διαδικασιών. Κατά τις διαδικασίες αυτές, η Fleisch-Winter δεν παρέσχε στοιχεία σχετικά με την προέλευση του κρέατος και δήλωσε μάλιστα, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ότι δεν γνώριζε την προέλευση του επίμαχου προϊόντος. Εναπόκειται στο εθνικό δικαστήριο, εξετάζοντας όλα τα σημαντικά στοιχεία της υποθέσεως, να συναγάγει από αυτά το οριστικό συμπέρασμα.
- 37 Κατόπιν των προεκτεθέντων, στο δεύτερο σκέλος του πρώτου ερωτήματος πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 13 του κανονισμού 3665/87 απαιτεί, για τη χορήγηση των επιστροφών, την εκ μέρους του εξαγωγέα απόδειξη του ότι το εξαγόμενο προϊόν δεν προέρχεται από κράτος μέλος από το οποίο απαγορεύονται οι εξαγωγές, στην περίπτωση κατά την οποία η αρμόδια εθνική υπηρεσία διαθέτει ενδείξεις περί του ότι το προϊόν εμπίπτει σε απαγόρευση εξαγωγής.
- 38 Επομένως, στο πρώτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 13 του κανονισμού 3665/87 έχει την έννοια ότι απαγορεύει το να μπορεί να θεωρηθεί ότι είναι «ποιότητας υγιούς, ανόθευτης και σύμφωνης με τα συναλλακτικά ήθη» ένα βόειο κρέας το οποίο εμπίπτει σε απαγόρευση εξαγωγής προβλεπόμενη από το κοινοτικό δίκαιο, από ορισμένο κράτος μέλος προς τα λοιπά κράτη μέλη και τις τρίτες χώρες, και ότι απαιτεί, για τη χορήγηση των επιστροφών, την εκ μέρους του εξαγωγέα απόδειξη του ότι το εξαγόμενο προϊόν δεν προέρχεται από κράτος μέλος από το οποίο απαγορεύονται οι εξαγωγές, στην περίπτωση κατά την οποία η αρμόδια εθνική υπηρεσία διαθέτει ενδείξεις περί του ότι το προϊόν εμπίπτει σε απαγόρευση εξαγωγής.

Επί του δευτέρου ερωτήματος

- 39 Με το ερώτημα αυτό, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται αν η βεβαίωση που παρέχεται με μια εθνική αίτηση πληρωμής επιστροφής ως προς το ότι ένα προϊόν είναι υγιούς, ανόθευτης και σύμφωνης με τα συναλλακτικά ήθη ποιότητας, κατά την έννοια του άρθρου 13, πρώτη περίοδος, του κανονισμού 3665/87, περιλαμβάνεται στα στοιχεία που παρέχονται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 11, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, σε συνδυασμό με τις διατάξεις του άρθρου 3 του κανονισμού 3665/87.
- 40 Όσον αφορά την αίτηση πληρωμής που διαλαμβάνεται στο άρθρο 47, παράγραφος 1, του κανονισμού 3665/87, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι πρόκειται απλώς για τεχνικής και διαδικαστικής φύσεως έγγραφο. Η αίτηση αυτή, η οποία μπορεί να υποβληθεί εντός δώδεκα μηνών από της ημερομηνίας αποδοχής της διασάφησης εξαγωγής, ήτοι πολύ μετά την εξαγωγή, δεν συνιστά, μολονότι αποτελεί προϋπόθεση για την πληρωμή της επιστροφής, το νομικό έρεισμα του δικαιώματος επί της πληρωμής αυτής. Η αίτηση επιστροφής, κατά την έννοια του άρθρου 11, παράγραφος 1, του εν λόγω κανονισμού, δεν υποβάλλεται συνεπώς με την κατάθεση της αιτήσεως πληρωμής κατά την έννοια του άρθρου 47 του ίδιου κανονισμού (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση της 14ης Απριλίου 2005, C-385/03, *Käserei Champignon Hofmeister*, Συλλογή 2005, σ. I-2997, σκέψεις 26 και 27).
- 41 Από τη νομολογία επίσης προκύπτει ότι τα έγγραφα που διαλαμβάνονται στο άρθρο 3, παράγραφος 5, του κανονισμού 3665/87, ήτοι η διασάφηση εξαγωγής ή κάθε άλλο έγγραφο που χρησιμοποιήθηκε κατά την εξαγωγή, μπορούν, αφενός, να αποτελέσουν το νομικό έρεισμα μιας επιστροφής και, αφετέρου, να θέσουν σε κίνηση το σύστημα ελέγχου της αιτήσεως επιστροφής που μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα την επιβολή κυρώσεως, σύμφωνα με το άρθρο 11, παράγραφος 1, του ίδιου κανονισμού (βλ., υπό την έννοια αυτή, προαναφερθείσα απόφαση *Käserei Champignon Hofmeister*, σκέψεις 23, 29 και 36).

- 42 Όπως διευκρινίστηκε στις σκέψεις 32 και 35 της παρούσας αποφάσεως, με την υποβολή αιτήσεως επιστροφής βεβαιώνεται πάντοτε ρητώς ή σιωπηρώς ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις χορηγήσεως της επιστροφής, συμπεριλαμβανομένης της υπάρξεως «υγιούς, ανόθευτης και σύμφωνης με τα συναλλακτικά ήθη ποιότητας» του προϊόντος. Στην περίπτωση αυτή, η διαλαμβανόμενη στο άρθρο 47 του κανονισμού 3665/87 αίτηση πληρωμής δεν μπορεί να θεωρηθεί καθοριστική για τη γένεση του ουσιαστικού δικαιώματος επί της επιστροφής.
- 43 Κατόπιν των προεκτεθέντων, στο δεύτερο ερώτημα πρέπει συνεπώς να δοθεί η απάντηση ότι η παρεχόμενη με εθνική αίτηση πληρωμής επιστροφής βεβαίωση ότι ένα προϊόν είναι «ποιότητας υγιούς, ανόθευτης και σύμφωνης με τα συναλλακτικά ήθη», κατά την έννοια του άρθρου 13, πρώτη περίοδος, του κανονισμού 3665/87, δεν περιλαμβάνεται στα στοιχεία που παρέχονται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 11, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, σε συνδυασμό με τις διατάξεις του άρθρου 3 του εν λόγω κανονισμού. Ωστόσο, το εθνικό δικαστήριο μπορεί να θεωρήσει τη βεβαίωση αυτή αποδεικτικό στοιχείο για την εκτίμηση της καταστάσεως του εξαγωγέα.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 44 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πρώτο τμήμα) αποφαινεται:

- 1) Το άρθρο 13 του κανονισμού (ΕΟΚ) 3665/87 της Επιτροπής, της 27ης Νοεμβρίου 1987, για κοινές λεπτομέρειες εφαρμογής του καθεστώτος των επιστροφών κατά την εξαγωγή για τα γεωργικά προϊόντα, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 2945/94 της Επιτροπής, της 2ας Δεκεμβρίου 1994, έχει την έννοια ότι απαγορεύει το να μπορεί να θεωρηθεί ότι είναι «ποιότητας υγιούς, ανόθευτης και σύμφωνης με τα συναλλακτικά ήθη» ένα βόειο κρέας το οποίο εμπίπτει σε απαγόρευση εξαγωγής προβλεπόμενη από το κοινοτικό δίκαιο, από ορισμένο κράτος μέλος προς τα λοιπά κράτη μέλη και τις τρίτες χώρες, και ότι απαιτεί, για τη χορήγηση των επιστροφών, την εκ μέρους του εξαγωγέα απόδειξη του ότι το εξαγόμενο προϊόν δεν προέρχεται από κράτος μέλος από το οποίο απαγορεύονται οι εξαγωγές, στην περίπτωση κατά την οποία η αρμόδια εθνική υπηρεσία διαθέτει ενδείξεις περί του ότι το προϊόν εμπίπτει σε απαγόρευση εξαγωγής.

- 2) Η παρεχόμενη με εθνική αίτηση πληρωμής επιστροφής βεβαίωση ότι ένα προϊόν είναι «ποιότητας υγιούς, ανόθευτης και σύμφωνης με τα συναλλακτικά ήθη», κατά την έννοια του άρθρου 13, πρώτη περίοδος, του κανονισμού 3665/87, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 2945/94, δεν περιλαμβάνεται στα στοιχεία που παρέχονται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 11, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, σε συνδυασμό με τις διατάξεις του άρθρου 3 του εν λόγω κανονισμού. Ωστόσο, το εθνικό δικαστήριο μπορεί να θεωρήσει τη βεβαίωση αυτή αποδεικτικό στοιχείο για την εκτίμηση της καταστάσεως του εξαγωγέα.

(υπογραφές)